

Vlaanderen
is landbouw & zeevisserij

DE VLAAMSE LANDBOUW- CONJUNCTUURINDEX

najaar 2024

AGENTSCHAP
LANDBOUW
& ZEEVISSERIJ

www.vlaanderen.be/landbouw

DE VLAAMSE
LANDBOUW-
CONJUNCTUURINDEX
NAJAAR 2024

INHOUD

Samenvatting.....	5
1 Landbouwsectoren.....	6
2 Tuinbouwsectoren.....	9
3 Belemmeringen.....	12
4 Meer informatie.....	13

SAMENVATTING

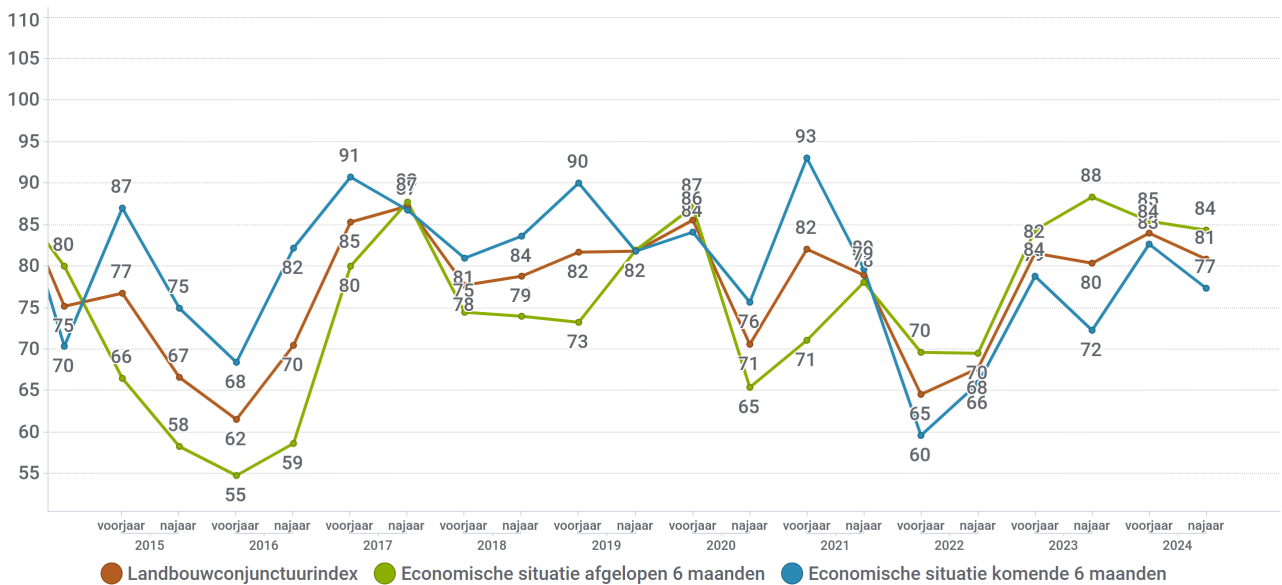
Uit een halfjaarlijkse bevraging bij Vlaamse land- en tuinbouwers blijkt dat de **conjunctuurindex** in het najaar van 2024 licht daalt, van 84 naar 81. De tevredenheid over de voorbije zes maanden neemt iets af, van 85 naar 84, en ook de verwachting voor de komende zes maanden daalt van 83 naar 77.

Op basis van marktanalyses kan deze ontwikkeling worden toegeschreven aan twee belangrijke factoren. Enerzijds speelt het vochtige weer in de eerste helft van 2024 een grote rol. Veel telers ondervonden problemen met hun zaai- en plantdata, en hoewel de zonnige zomermaanden enig herstel boden, blijft het afwachten hoe dit de uiteindelijke opbrengsten zal beïnvloeden. Anderzijds wordt de verspreiding van het blauwtongvirus genoemd, dat vooral een impact heeft op rundvee en schapen. Deze bevinding wordt ook bevestigd door de antwoorden op de vragen over belemmeringen waarmee land- en tuinbouwers te maken kregen.

De conjunctuurindex weerspiegelt het sentiment van de landbouwers: hoe zij de afgelopen periode hebben ervaren en wat zij verwachten van de toekomstige periode. Het gemiddelde van deze twee vormt de conjunctuurindex, die kan variëren van 0 (zeer negatief) tot 200 (zeer positief). Een waarde van 100 geeft aan dat er evenveel negatieve als positieve antwoorden zijn.

In het rapport wordt het sentiment van de landbouwers in de context van de marktsituatie geplaatst. De enquête vond plaats begin september 2024 onder de deelnemers van het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN), en de resultaten zijn gebaseerd op een extrapolatie van 464 antwoorden.

Figuur 1: Evolutie van de Vlaamse landbouwconjunctuurindex, 2015-2024

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij op basis van LMN en Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium)

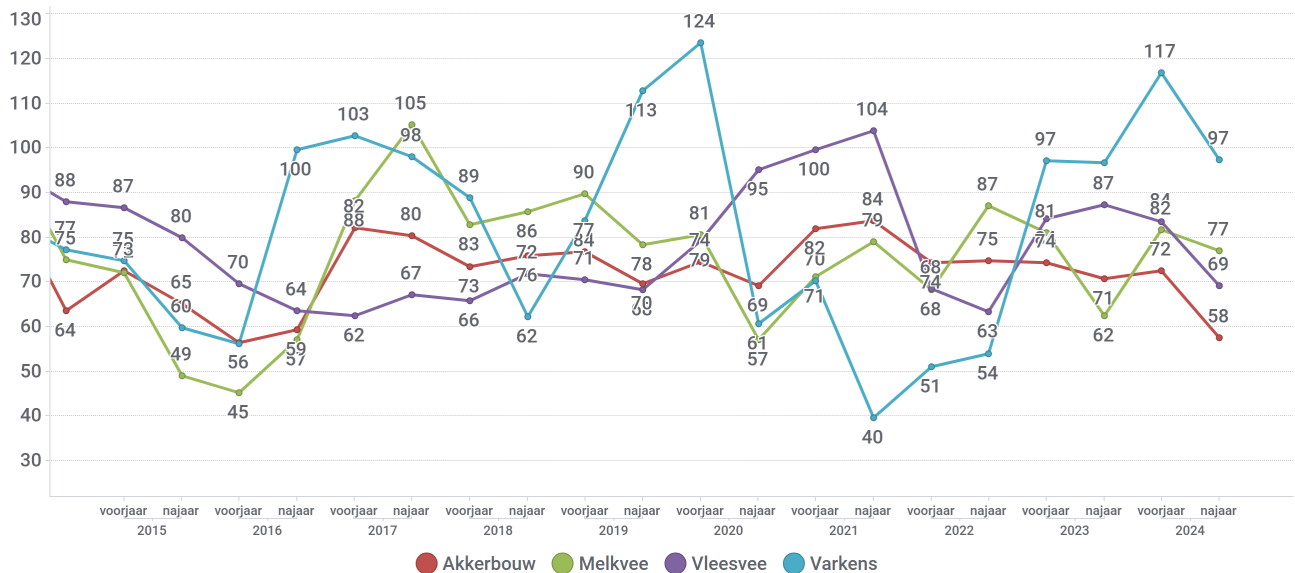
Uit de bevraging naar de **belemmeringen** waarmee land- en tuinbouwers te maken hebben gehad, blijkt dat weersomstandigheden de belangrijkste hinder vormen. Deze factor speelt in alle deelsectoren een grote rol, met hoge percentages voor groenten in openlucht (aangegeven door 97% van de respondenten), akkerbouw (82%) en fruitteelt (81%). Problemen met dier- en plantenziekten worden genoemd door 64% van de melkveehouders en 45% van de vleesveehouders, de hoogste percentages sinds het begin van de bevraging in 2015. De uitbraak van het blauwtongvirus speelt hierbij ongetwijfeld een cruciale rol.

1 LANDBOUWSECTOREN

Dit hoofdstuk richt zich op de belangrijkste deelsectoren van de landbouw: akkerbouw, melkvee, vleesvee en de varkenssector. Alle deelsectoren vertonen een daling. Bij melkvee is deze beperkt, maar bij andere deelsectoren is er een vrij sterke daling.

Figuur 2: Evolutie van de Vlaamse conjunctuurindex voor de vier landbouwsectoren, 2015-2024

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij op basis van LMN en Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium)

De index voor **akkerbouw** daalt sterk van 72 naar 58, wat de op één na laagste score is sinds de start van de enquête in 2007. Het is vooral de afgelopen 6 maanden die negatief werden ingeschat: daar zien we een daling van de index van 84 naar 56. Wat de toekomst betreft, blijft het op een laag niveau bewegen, van 61 naar 59.

- Van de ondervraagde akkerbouwers denkt maar liefst 71% dat de productie het komende half jaar zal dalen. 16% denkt dat de productie niet zal wijzigen en 13% verwacht een productiestijging.
- Ook over de prijsverwachtingen is men duidelijk: de helft van de ondervraagden (52%) denkt dat de prijs de komende periode zal dalen, 28% denkt dat deze gelijk zal blijven en 20% verwacht een prijsstijging.

Bij het verklaren van deze evolutie van de index moet voorzichtigheid worden betracht, aangezien de verschillende deelsectoren van de akkerbouw (zoals granen, aardappelen en suiker) verschillende marktten tendensen hebben doorgemaakt.

- In de **aardappelsector** heeft de productie sterk te lijden onder de weersomstandigheden. Hevige en aanhoudende regen zorgde ervoor dat het plantseizoen zich over meer dan 10 weken uitstrekte, vooral in België en Zuid-Nederland. Veel aardappelen werden bovendien geplant in minder goede bodemomstandigheden. De hoge vochtigheid bracht aanzienlijke kosten met zich mee voor de bestrijding van ziektes. Desondanks wordt verwacht dat de opbrengst en kwaliteit beter zullen zijn dan de afgelopen jaren, toen de productie te kampen had met extreme zomerhitte.
 - In Vlaanderen blijft het areaal voor consumptieaardappelen vrijwel stabiel, met een lichte stijging van 1% ten opzichte van 2023, wat neerkomt op 58.000 hectare.

- De verschillen in opbrengst tussen percelen zijn echter groot. Viaverda, de fusie van Oost-Vlaamse proefcentra voor o.a. aardappelteelt, meldde dat de Belgische bruto-opbrengst van het aardappelras Fontane varieerde van slechts 13 ton per hectare (bij een plantdatum van 26 juni) tot maar liefst 71 ton per hectare (plantdatum 18 april), met een gemiddelde van 35,6 ton per hectare. Deze variatie is voornamelijk toe te schrijven aan de grote spreiding in plantdata.
- De aankomende oogst zal een cruciale invloed hebben op het verdere verloop van het seizoen. De North-western European Potato Growers (NEPG) verwacht voor Nederland, België, Frankrijk en Duitsland een iets hogere totale opbrengst dan vorig jaar, en boven het vijfjarige gemiddelde, dankzij een areaaluitbreiding van 7,7%. Ondanks de moeilijke omstandigheden blijft de geschatte opbrengst per hectare, met 43,7 ton, vergelijkbaar met zowel vorig jaar als het meerjarige gemiddelde.
- De prijzen voor de **granen** bevinden zich al een tijdje in dalende lijn.
 - Voorlopige gegevens uit de verzamelaanvraag tonen aan dat het areaal wintertarwe in Vlaanderen een forse daling van 43% kent. Dat is een direct gevolg van de aanhoudende regen en de drassige akkers van afgelopen najaar, waardoor het inzaaien van wintertarwe en andere gewassen onmogelijk werd. Ook het areaal wintergerst ligt lager dan in voorgaande jaren (-7%). Veel landbouwers stapten gedeeltelijk over op korrelmaïs (+14%), maar door de natte weersomstandigheden in het voorjaar was zelfs de inzaai van korrelmaïs niet overal haalbaar. De arealen zomertarwe (+274%) en zomergerst (+35%) namen wel toe, maar het gaat om kleinere oppervlaktes. Zomergranen leveren doorgaans minder op dan wintergranen en korrelmaïs, waardoor ze minder aantrekkelijk zijn.
 - De graanleveringen in de EU zijn met 11% gedaald in vergelijking met het vorige verkoopseizoen. Hoewel West-Europa aanzienlijke verliezen lijdt, worden deze deels gecompenseerd door goede oogsten in het oosten en zuiden van Europa.
 - Ondanks de lagere productie in de EU, blijft een prijsstijging uit. De internationale graanprijzen staan momenteel op het laagste niveau in 4 jaar tijd door oogsten en grote voorraden elders in de wereld, die het productieverlies in de EU compenseren. Rusland zal naar verwachting zijn exportniveau in 2024/25 grotendeels behouden. Het gebrek aan vraag naar Russische tarwe bij de importeurs heeft de prijsdaling versneld, waardoor Russische tarwe concurrerder is geworden en marktaandeel wint ten koste van Europese tarwe. Oekraïne, dat een gemiddelde productie heeft, moet nog steeds voorraden verkopen die zich tijdens de blokkade van 2022 hebben opgebouwd. Het lijkt dan ook weinig waarschijnlijk dat de prijzen op korte termijn significant zullen stijgen.
- De Europese en Belgische **suikerprijzen** volgen de wereldwijde stijgende trend.
 - In Vlaanderen is het areaal suikerbieten in 2024 met 4% gestegen. De Vlaamse suikerprijs volgde de afgelopen maanden de hoge wereldmarktprijs, waardoor deze teelt meer belangstelling kreeg van Vlaamse landbouwers.
 - Het koele en regenachtige weer in de eerste helft van het jaar vertraagde de groei. In het begin van de zomer was het suikergehalte lager dan in voorgaande jaren, maar recente staalnames laten positieve ontwikkelingen zien. Door de warme dagen en koele nachten is de groei versneld en het suikergehalte toegenomen, waardoor een groot deel van de achterstand op het vijfjarige gemiddelde inmiddels is ingelopen.
 - Verwacht wordt dat de opbrengsten in de andere suikerproducerende EU-lidstaten hoger zullen zijn. Dat, in combinatie met de daling van de suikerprijzen sinds het begin van het jaar, leidt tot enkele uitdagingen in de Belgische bietensector.
 - Verder is het nog afwachten in welke mate droogte en branden in de suikerriet-producerende gebieden van Brazilië een opwaarts effect hebben op de wereldmarktprijs.

De **melkvee-index** daalt licht van 82 naar 77. Deze daling wordt voornamelijk verklaard doordat de economische situatie voor de komende 6 maanden slechter wordt ingeschat (van 90 naar 79). Voor de afgelopen 6 maanden zien we een kleine stijging van 73 naar 76.

- 54% van de melkveehouders geeft aan dat de productie het komende half jaar zal dalen (waarbij 16% zelfs een sterke daling verwacht). 35% denkt dat de melkproductie niet zal wijzigen en 11% denkt dat deze zal stijgen.
- 56% van de ondervraagde melkveehouders geeft aan dat de prijs van melk zal stijgen de komende periode. En 28% denkt dat deze gelijk zal blijven, terwijl 16% een daling verwacht.
- Aan het einde van 2023 bereikte de melkproductie in Europa het laagste niveau in drie jaar. Dat was het gevolg van een combinatie van factoren, waaronder een dalende melkprijs en de impact van verschillende milieu- en klimaatmaatregelen die de productie beperkten. Door de verminderde productie en een toename van de export stegen de melkprijzen in 2024 verder.
- Op wereldwijd niveau bleef de melkproductie stabiel, terwijl de vraag, vooral naar boter, hoog bleef. Deze evenwichtige vraag en productie zorgden voor bevredigende marges in de sector.
- Ondanks deze positieve ontwikkelingen blijft het onduidelijk wat de impact van het blauwtongvirus zal zijn. In augustus leidde de ziekte al tot verhoogde sterfte en een daling van de melkproductie, hoewel de signalen vanuit de sector hierover variëren.

De conjunctuurindex voor **vleesvee** daalt sterk van 84 naar 69. Deze daling is te verklaren doordat vleesveehouders de komende periode minder positief zien: daar daalt de index van 98 naar 70. De inschatting van de afgelopen periode bleef nagenoeg stabiel op 68.

- 44% van de ondervraagde vleesveehouders denkt dat de productie het komende half jaar stabiel zal blijven, terwijl 47% een lichte daling voorspelt.
- Op de vraag naar de prijsevolutie in de nabije toekomst, geeft 69% aan dat zij geen verandering verwachten.
- Sinds februari 2024 vertoont de rundvleesproductie in België, net als in de rest van Europa, een opwaartse trend. In de eerste zeven maanden van 2024 werden in België 7% meer runderen geslacht dan in dezelfde periode vorig jaar.
- Na jaren van daling is de Europese rundvleesproductie in de eerste zes maanden van 2024 opnieuw gestegen (+3%). Ondanks dit grotere aanbod op de markt blijven de prijzen stabiel, wat aangeeft dat de vraag naar rundvlees sterk blijft. Ongunstige weersomstandigheden in het voorjaar leidden tot een vertraagde inzaai van maïs en een latere eerste snede gras. Hoewel het betere weer vanaf juli zorgde voor gunstige grasgroei in de zomer, zullen zowel de totale jaaropbrengsten als de voederkwaliteit lager uitvallen dan in voorgaande jaren. Ook de maïsoopbrengsten en -voederkwaliteit worden naar verwachting minder. Hierdoor komen de ruwvoedervoorraden voor de komende winter en het voorjaar onder druk te staan.
- Daarnaast hebben de ongunstige weersomstandigheden in het najaar van 2023 en het voorjaar van 2024 het uitrijden van mest bemoeilijkt. Veehouders moesten daarom alternatieve oplossingen vinden, zoals mestverwerking of externe mestopslag, wat leidt tot extra kosten.
- Alle tekenen wijzen erop dat er de laatste weken meer karkassen worden geslacht, vermoedelijk deels als gevolg van de blauwtonguitbraak (vanwege strengere exportvoorwaarden), deels door de verwachte daling in ruwvoedervoorraden. Mogelijk speelt ook de IBR-problematiek (koeiegriep) hierin een rol.

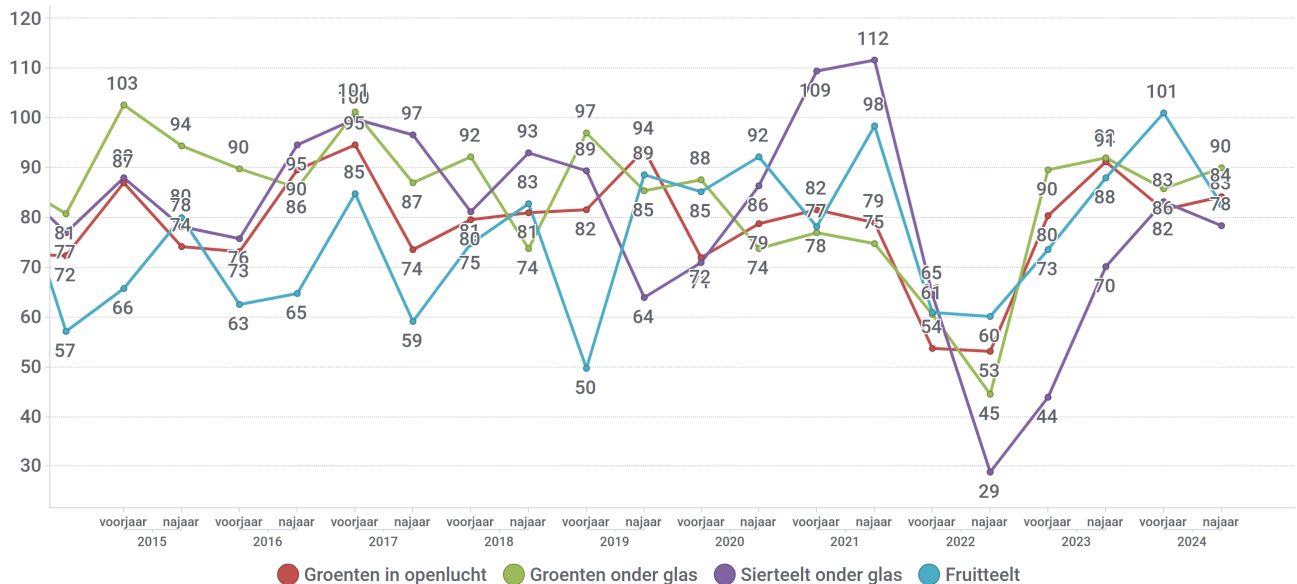
De **varkenssectorindex** daalt, na de hausse van de vorige bevraging, van 117 naar 97. Zowel de situatie van de afgelopen zes maanden daalt van 119 naar 107, als de inschatting van de economische situatie voor het komende half jaar: van 115 naar 88.

- 69% van de ondervraagde varkenshouders verwacht geen verandering in hun productievolume in de komende zes maanden. 28% voorziet een daling en 4% een stijging van de productie.
- Wat betreft de prijsverwachting: 50% denkt dat de prijzen stabiel zullen blijven, 40% verwacht een daling en 11% voorspelt een prijsstijging.
- In België is de varkensvleesproductie in de eerste zeven maanden van 2024 met 3% gestegen ten opzichte van dezelfde periode in 2023. Vergeleken met 2022 is er echter een daling van 10%. Op Europees niveau bleef de productie tussen januari en juni 2024 vrijwel stabiel in vergelijking met 2023, met enkele EU-lidstaten die een daling lieten zien (zoals Spanje, Frankrijk en Denemarken), terwijl andere juist een stijging noteerden (zoals Polen, Duitsland en Nederland). De prijzen van biggen en vleesvarkens vertonen een lichte daling, maar blijven relatief hoog vergeleken met het vijfjarige gemiddelde, zowel in Europa als in België.
- De gunstige marktsituatie in de varkenshouderij blijft aanhouden, ondersteund door een algemene daling van de afgelopen jaren van de Europese varkensvleesproductie en dalende voederprijzen.

2 TUINBOUWSECTOREN

Van de tuinbouwsectoren tekenen de telers van groenten in openlucht en van groenten onder glas een stijging op, terwijl de sectoren sierteelt en fruitteelt een beperkte daling kennen. Dat blijkt uit de onderstaande index voor de vier tuinbouwsectoren.

Figuur 3: Evolutie van de Vlaamse conjunctuurindex voor de vier tuinbouwsectoren, 2015-2024

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij op basis van LMN en Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium)

De conjunctuurindex van **groenten in openlucht** (met als voornaamste bestemming de versmarkt, inclusief witloofforcerie) stijgt licht van 82 naar 84. De inschatting van de economische situatie van de afgelopen zes maanden daalt met één puntje naar 92. De verwachtingen voor de komende periode zijn iets beter, met een stijging van 70 naar 76.

- 58% van de ondervraagde telers verwacht een productiedaling de komende zes maanden. 24% denkt dat de productie gelijk zal blijven en 18% verwacht een stijging.
- De helft (50%) van de ondervraagde telers denkt dat de prijs de komende periode niet zal wijzigen. 34% verwacht een lichte daling en 16% een lichte stijging.
- Het natte jaar heeft een negatieve impact gehad op de groentesector. Zo werd er amper spinazie gezaaid en kampen andere gewassen met aanzienlijke vertragingen. Door de betere zomer en dankzij de inspanningen van telers en afnemers is de situatie nog redelijk tot behoorlijk.
- In Europa was er vorig jaar een beperkte beschikbaarheid van kwaliteitsvolle prei, wat leidde tot hogere prijzen en dito omzet. Vooral aan het begin van de zomer 2024 lagen de preprijzen bijna twee keer zo hoog als het meerjarige gemiddelde. Hoewel prei dit jaar later dan normaal werd geplant, lijkt de oogstplanning door het gunstige zomerweer nog mee te vallen.
- De prijzen van witloof zijn het afgelopen jaar hoger dan het langjarige gemiddelde. Dat was voornamelijk het gevolg van een verminderde beschikbaarheid van witloofwortelen. Ook dit jaar is er door het natte weer en de latere inzaai opnieuw een mindere beschikbaarheid van witloofwortelen. Hierdoor wordt verwacht dat de prijzen voor de komende periode hoog zullen blijven.

De index van **groenten onder glas** blijft al een viertal bevragingen op een vrij constant niveau hangen. Deze keer stijgt deze licht van 86 naar 90. De economische situatie van de afgelopen zes maanden stijgt van 81 naar 93. De index van komende zes maanden daalt van 91 naar 87.

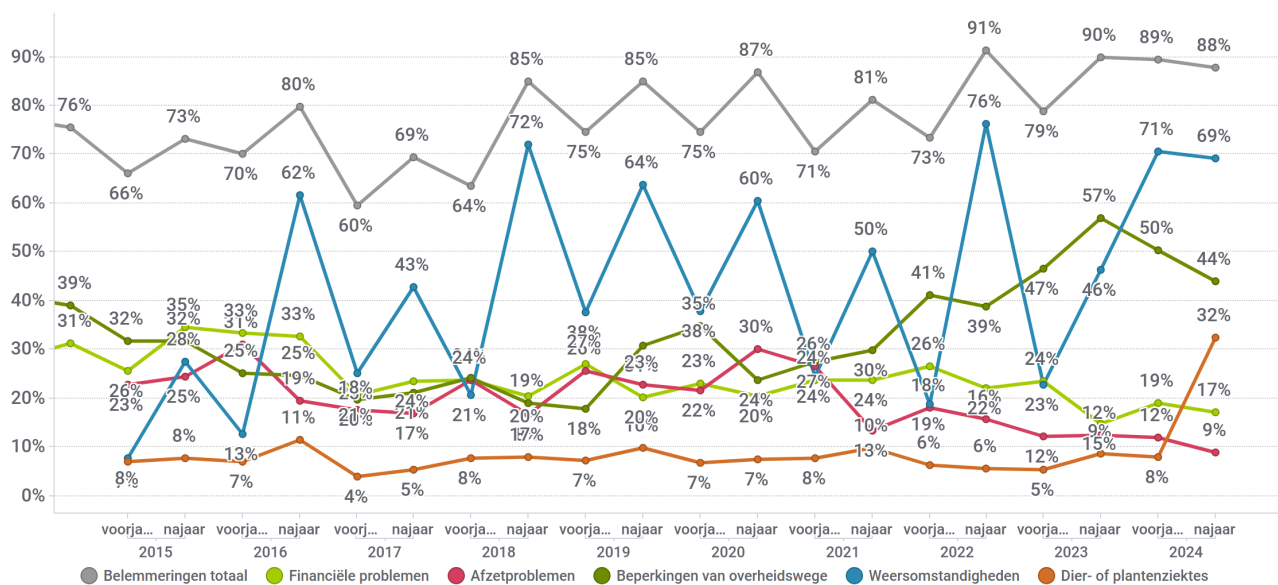
- De voorspellingen van de toekomstige productie zijn eerder onduidelijk. 41% denkt dat deze de komende periode niet zal wijzigen. 42% denkt aan een daling, terwijl 16% een stijging verwacht
- Ook bij de prijsverwachtingen voor de toekomst is het wat onduidelijk: 39% verwacht een prijsdaling, 44% denkt dat de prijs niet zal wijzigen, en 17% verwacht een prijsstijging.
- De tomatenprijzen in Noord-Europa lagen in de eerste helft van het jaar onder het langetermijngemiddelde. Dat was het resultaat van guur en nat weer, wat leidde tot een lagere consumptie. Daarnaast hield de productie in Zuid-Europa en Noord-Afrika langer aan dan normaal, wat de prijzen laag hield.
- Vanaf week 33 (midden augustus) was er verbetering zichtbaar, mede dankzij het betere weer in onze regio en warme temperaturen in het zuiden. Naar verwachting zullen de tomatenprijzen tot week 42 (midden oktober) op een normaal niveau blijven, maar tegen het einde van het traditionele seizoen in Noord-Europa geleidelijk dalen.
- Een positieve ontwikkeling is dat de meeste nieuwe tomatenrassen nu resistent zijn tegen Tobrfv (Tomato brown rugose fruit virus), waardoor de onzekerheden van vorig jaar grotendeels verdwenen zijn.
- Men verwacht dat de verlichte teelt, die vanaf week 50 (9 december) start, onder druk zal staan door de concurrentie van goedkope producties uit Noord-Afrika en Spanje, en door hogere productieniveaus in België en Nederland vergeleken met vorig jaar. Dit kan de start van het nieuwe traditionele seizoen negatief beïnvloeden wat betreft de prijzen, hoewel het nog te vroeg is om hier zekerheid over te geven.

3 BELEMMERINGEN

Het aantal land- en tuinbouwers die in de afgelopen zes maanden belemmeringen hebben ervaren, blijft vrijwel constant evolueren op een hoog niveau. De weersomstandigheden blijven de belangrijkste factor, 69% van de respondenten noemt dat als een belemmering. Opvallend is de stijging van meldingen van dier- en plantenziekten, wat nu op 32% staat. Een verklaring hiervoor is de uitbraak van het blauwtongvirus bij rundvee en schapen, en de plantenziekten veroorzaakt door het vochtige weer. De problemen door overheidsmaatregelen dalen voor de tweede keer op rij naar 44%. Financiële belemmeringen en afzetproblemen blijven relatief constant op respectievelijk 17% en 9%.

Figuur 4: Aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die in afgelopen zes maanden belemmeringen ondervonden, 2015-2024

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij op basis van LMN en Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium)

Bij een grondige analyse van de bovenstaande grafiek vallen de hoge waarden voor belemmeringen door **weersomstandigheden** op. Deze zijn significant in alle deelsectoren, met uitschieters voor groenten in openlucht (97% van de respondenten), akkerbouw (82%) en fruitteelt (81%). Dat komt overeen met in de vorige hoofdstukken gemaakte indexanalyses van de deelsectoren.

In het oog springend deze ronde zijn de hoge belemmeringen door **dier- en plantenziekten**. Deze worden vermeld door 64% van de melkveehouders en 45% van de vleesveeouders, de hoogste percentages voor beide sectoren sinds de start van de bevraging in 2015. Het blauwtongvirus en het vochtige weer zijn de belangrijkste verklaringen.

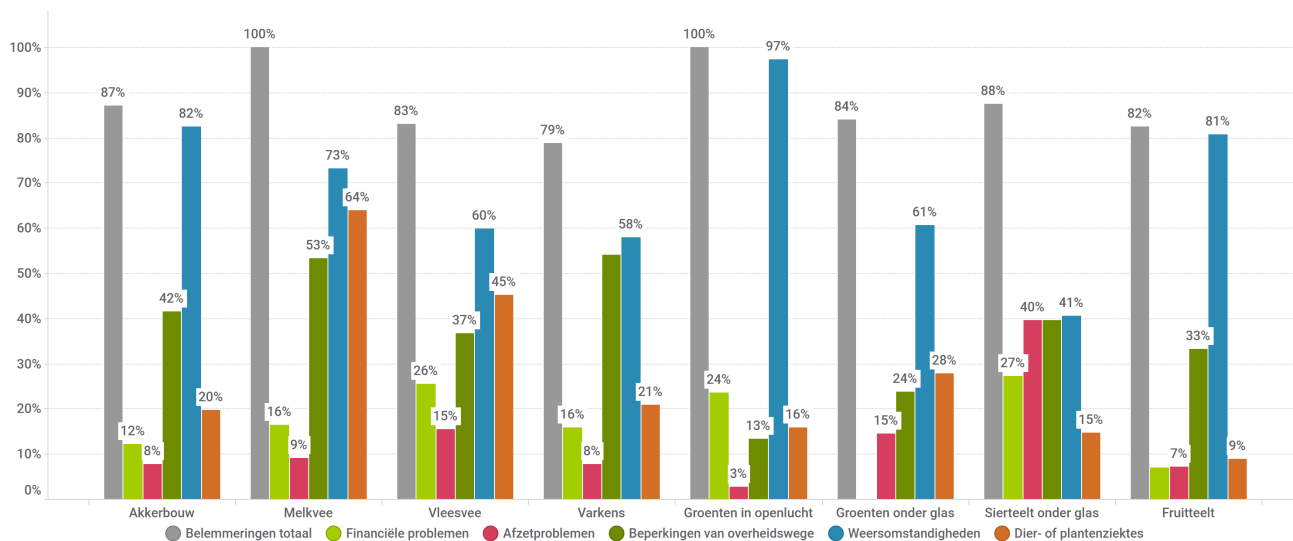
Belemmeringen door **overheidsmaatregelen** worden vooral genoemd in de dierlijke sectoren: 58% bij varkens en 53% bij melkvee. Het stikstofdossier speelt hierbij ongetwijfeld een cruciale rol, met de bijbehorende onzekerheid over de toekomstige ontwikkelingen voor individuele bedrijven.

Afzetproblemen worden vooral gerapporteerd door siertelers (40%), gevolgd door vleesvee en groenten onder glas (beide 15%). Bij akkerbouw werd het laagste percentage (8%) genoteerd sinds 2015.

Financiële problemen komen ook het meest voor in de sierteelt, met 27%, gevolgd door vleesvee (26%) en groenten in openlucht (24%). Bij varkens meldt 16% financiële problemen, wat het laagste percentage is sinds 2015.

Figuur 4: Verdeling belemmeringen onder Vlaamse land- en tuinbouwers, 2024 najaar

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij op basis van LMN en Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium)

4 MEER INFORMATIE

Dit is het rapport van de 36ste enquête-ronde, afgenomen begin september 2024 bij Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven die deel uitmaken van het Vlaamse Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN). Voor de berekening van de landbouwconjunctuurindex bevroegde het Agentschap Landbouw en Zeevisserij sinds 2007 circa 600 land- en tuinbouwers over hun bedrijfssituatie (productie, verkoopprijzen, belemmeringen en investeringen). De antwoorden van deze steekproef worden geëxtrapoleerd naar de totale Vlaamse landbouwpopulatie. De index kan gaan van 0 (alle landbouwers zeer negatief) tot 200 (alle landbouwers zeer positief). Bij een index van 100 zijn er evenveel negatieve als positieve antwoorden.

De uitgebreide methodologische beschrijving en de voorgaande zesmaandelijke rapporten staan op de website van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij: [Landbouwcijfers Vlaanderen](https://www.landbouwcijfersvlaanderen.be).

De landbouwconjunctuurindex is berekend op een 0-200-schaal als het gemiddelde van volgende twee vragen:

- Hoe beschouwt u de economische situatie van uw bedrijf gedurende de afgelopen zes maanden? Met als index = (% veel beter dan normaal + 0,5 * % beter dan normaal) - (0,5 * % slechter dan normaal + % veel slechter dan normaal) + 100
De antwoorden “normaal” worden niet meegenomen in de berekening van de index.
- Hoe verwacht u dat de economische situatie van uw bedrijf de komende zes maanden zal evolueren? Met als index = (% sterk stijgen + 0,5 * % licht stijgen) - (0,5 * % licht dalen + % sterk dalen) + 100
De antwoorden “gelijk blijven” worden niet meegenomen in de berekening van de index.

